

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2021-06-23 Nr. 429-229
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. birželio 9 d. įvyko eismo įvykis, per kurį buvo apgadintas gyvenamojo daugiabučio namo kieme stovintis pareiškėjos automobilis *Mercedes Benz E300* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Atsakomybę už eismo įvykį prisiėmė automobilio *Peugeot 307* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) vairuotojas, todėl pareiškėja kreipėsi į minėto automobilio valdytojų civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos. Po eismo įvykio pareiškėja savo iniciatyva kreipėsi į automobilių remonto veikla užsiimančią UAB „Amsas“ dėl automobilio remonto, taip pat iš minėtos bendrovės išsinuomojo pakaitinį automobilį.

2020 m. liepos 2 d. UAB „Amsas“ parengė pareiškėjos automobilio remonto sąmatą Nr. CLT2095291, kurioje nustatyta, kad pareiškėjos automobilio remontas, įvertinus keičiamų dalių nusidėvėjimą, be PVM kainuotų 3 470,60 Eur, o su PVM – 4 199,43 Eur. Dėl remonto masto UAB „Amsas“ per kompiuterinę programą „Audanet“ tarėsi tiesiogiai su draudiku.

2020 m. liepos 29 d. UAB „Amsas“ išrašė pareiškėjai 1 400,01 Eur PVM sąskaitą faktūrą, serija AMS Nr. 00443, už pakaitinio automobilio nuomą, kad sąskaita apmokėta, patvirtina kasos pajamų orderis. Tą pačią dieną pareiškėja pateikė draudikui pakaitinio automobilio nuomos išlaidas pagrindžiančią sąskaitą ir paprašė šias išlaidas atlyginti.

2020 m. rugpjūčio 10 d. UAB „Amsas“ išrašė pareiškėjai 4 119,43 Eur PVM sąskaitą faktūrą, serija AMS Nr. 00444, už automobilio remontą, kad sąskaita apmokėta, patvirtina kasos pajamų orderis.

2020 m. rugpjūčio 11 d. draudikas per „Audanet“ kompiuterinę programą patvirtino UAB „Amsas“, jog remonto sąmata yra suderinta, tačiau nurodė, kad sąmatos suderinimas nereiškia įvykio pripažinimo draudžiamuoju arba nedraudžiamuoju.

2020 m. rugpjūčio 17 d. pareiškėja draudiko prašymu užpildė anketą, kurioje buvo pateikti su įvykio aplinkybėmis susiję klausimai. Anketoje pareiškėja, be kita ko, nurodė, kad automobilis iki įvykio buvo be defektų ir atrodė puikiai, o per eismo įvykį buvo apgadintas priekinis buferis, ratai, žibintas, duralės ir priekinė važiuoklė. Taip pat paaiškino, kad anksčiau yra buvusių eismo įvykių, kuriuose dalyvavo jos automobilis, tačiau tiksliai jų apibūdinti negali, nes įsigijo naują automobilį. Be to, nurodė, kad pati eismo įvykiuose su savo automobiliu nėra dalyvavusi.

2020 m. rugsėjo 3 d. draudikas kreipėsi į nepriklausomą vertintoją UAB „Impulsana“ su prašymu parengti ekspertinio pobūdžio išvadą ir atsakyti į klausimus: 1) ar automobilių *Mercedes Benz E300* ir *Peugeot 307* sugadinimai suderinami?; 2) ar eismo įvykio dalyvių paaiškinimai techniniu požiūriu yra pagrįsti? Turto vertintojas 2020 m. rugsėjo 7 d. parengė Eksperto išvadą Nr. MV 2020-56 (toliau – Išvada), joje, atlikęs ekspertinio pobūdžio tyrimą, pateikė atsakymus į pateiktus klausimus. Atsakydamas į pirmąjį klausimą ekspertas nurodė, kad ne visi automobilių sugadinimai yra suderinami: techniniu požiūriu galėjo įvykti „nestiprus

liestinis automobilių kontaktas", kai lėtai judėjęs automobilis *Peugeot 307* priekiniu dešiniu sparnu ir priekinio buferio apdailos dešiniu šonu kontaktavo su automobilio *Mercedes Benz E300* priekiniu dešiniu sparnu ir dėl šio kontakto galėjo atsirasti šio automobilio sparno šoninės dalies pažeidimų. Kitų automobilio *Mercedes Benz* sugadinimų, eksperto vertinimu, negalima paaiškinti buvusiu kontaktu su automobiliu *Peugeot 307*. Atsakydamas į antrąjį klausimą draudikas nurodė, kad tik dalis užfiksuotų automobilio *Mercedes Benz E300* sugadinimų galėjo susidaryti dėl kontakto su automobiliu *Peugeot 307*, todėl techniniu požiūriu neįtikėtini yra automobilio *Mercedes Benz E300* savininkės (pareiškėjos) paaiškinimai, kad iki eismo įvykio automobilio sugadinimų nebuvo. Kito automobilio vairuotojo paaiškinimai dėl judėjimo greičio prieš pat susidūrimą, eksperto vertinimu, techniniu požiūriu taip pat yra neįtikėtini.

2020 m. rugsėjo 9 d. draudikas informavo pareiškėją priėmęs sprendimą 2020 m. birželio 9 d. įvykį pripažinti nedraudžiamuoju: Išvadoje pateikti duomenys rodo, kad eismo įvykis įvyko nenatūraliomis aplinkybėmis arba kitomis, nei nurodė eismo įvykio dalyviai, aplinkybėmis, o pareiškėja teikė klaidinančią informaciją apie įvykio aplinkybes.

2020 m. rugsėjo 10 d. draudikas taip pat informavo pareiškėją, kad, siekdamas, jog įvykio aplinkybės būtų tinkamai, visapusiškai įvertintos ir iširtos, kreipsis į teisėsaugos institucijas su prašymu pradėti ikiteisminį tyrimą.

Tą pačią dieną pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą dėl įvykio pripažinimo draudžiamuoju ir pakaitinio automobilio nuomos išlaidų atlyginimo, tačiau Lietuvos bankas, nustatęs, kad pareiškėja neįgyvendino neteisminį ginčų nagrinėjimą Lietuvos banke reglamentuojančių Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 10 punkto reikalavimų (prieš kreipdamasi į Lietuvos banką raštu nesikreipė į draudiką ir nenurodė jam ginčo aplinkybių bei reikalavimo), vadovaudamasis tų pačių taisyklių 25.6 papunkčiu, 2020 m. rugsėjo 10 d. sprendimu atsisakė nagrinėti šalių ginčą. Vadovaudamasis minėtų taisyklių 28 punktu, Lietuvos bankas persiuntė pareiškėjos kreipimąsi draudikui ir pasiūlė šalių ginčą spręsti taikiai arba pateikti pareiškėjai motyvuotą atsakymą dėl jos kreipimesi nurodytų aplinkybių.

2020 m. spalio 12 d. atsakyme į Lietuvos banko persiūtą pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė sprendimo nekeisiantis. Draudikas paaiškino, kad tik 2020 m. liepos 20 d. iš UAB „Amsas“ gavo pareiškėjos automobilio nuotraukas, o iki 2020 m. liepos 31 d. nesulaukęs reikalingų dokumentų ir eismo įvykio deklaracijos draudikas informavo servisą apie nesuderintus remonto darbus. 2020 m. rugpjūčio 5 d. remonto įmonė pateikė eismo įvykio deklaraciją, kurią gavęs draudikas galėjo įvertinti įvykio aplinkybes ir pradėjo išsamų jų tyrimą. 2020 m. rugpjūčio 10 d. draudikas iš pareiškėjos gavo UAB „Amsas“ PVM sąskaitą faktūrą už automobilio remontą, o kitą dieną draudikas suderino remonto darbus ir informavo, kad remonto darbų masto suderinimas nereikia įvykio pripažinimo draudžiamuoju. Vykdydamas įvykio aplinkybių tyrimą draudikas kreipėsi į UAB „Impulsana“, remiantis jos parengta Išvada buvo priimtas sprendimas pripažinti įvykį nedraudžiamuoju.

2020 m. spalio 16 d. pareiškėja pakartotinai kreipėsi dėl ginčo su draudiku nagrinėjimo, kreipimosi pagrindu buvo pradėta ginčo nagrinėjimo procedūra. Pareiškėja kreipimesi nurodė, kad 2020 m. birželio 9 d. su ja susisiektė policijos pareigūnai ir paaiškino, kad į jai priklausantį automobilį atsitrenkė automobilis *Peugeot 307*. Policijos pareigūnai nurodė kaltininko telefono numerį ir liepė susitarti dėl eismo įvykio deklaracijos pildymo, deklaracija buvo užpildyta tą patį vakarą. Kitą dieną apie įvykį buvo informuotas draudikas, o automobilis pristatytas remontui į UAB „Amsas“. Anot pareiškėjos, servisas nurodė, kad automobilis bus remontuojamas ilgiau nei 7 dienas, todėl pareiškėja iš to paties serviso išsinuomojo pakaitinį automobilį. Sumokėjusi už remonto darbus ir pakaitinį automobilį, sąskaitas pateikė draudikui, tačiau išmokėti šias išlaidas atlyginančią draudimo išmoką draudikas atsisakė. Pareiškėja papildomai informavo kreipusis į jos automobilį savanoriškuoju transporto priemonių draudimu (KASKO) apdraudusią AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – KASKO draudikas), tačiau ši negali priimti sprendimo, kol iš draudiko negavo žalos administravimo duomenų. Kreipimesi pareiškėja prašė rekomenduoti draudikui perduoti KASKO draudikui žalos bylos duomenis, taip pat rekomenduoti atlyginti pakaitinio automobilio nuomos išlaidas.

2020 m. lapkričio 11 d. Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepinimas į pareiškėjos kreipimąsi, jame draudikas informavo perdavęs žalos administravimo duomenis KASKO draudikui, taip pat nurodė manęs, kad nėra pagrindo įvykį pripažinti draudžiamuoju bei mokėti draudimo išmokos, atlyginančios pakaitinio automobilio nuomos išlaidas ar bet kokias su pareiškėjos nurodytu įvykiu susijusias išlaidas.

Pasisakydamas dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju, draudikas nurodė turintis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 19 straipsnio 6 dalyje įtvirtintą teisę atmesti nepagrįstas pretenzijas dėl eismo įvykio metu padarytos žalos atlyginimo. Draudikas paaiškino, kad, pagal civilinės atsakomybės prigimtį, reikalavimo teisė yra kildinama iš konkrečios aplinkybės, patvirtinančios, jog asmuo patyrė tam tikrų nuostolių, nustatymo. Civilinė atsakomybė atlieka kompensacinę funkciją ir negali tapti priemone asmeniui nepagrįstai praturtėti. Draudikas teigia nagrinėjamu atveju tinkamai ir laiku įvykdęs visas reikalingas ir numatytas žalos reguliavimo procedūras ir, vadovaudamasis surinkta informacija bei Išvada, priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

Pasisakydamas dėl pareiškėjos reikalavimo atlyginti pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, draudikas nurodė, kad kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad kai eismo įvykio aplinkybės nėra aiškios, jis įvyko kitomis, nei nurodo vairuotojai, aplinkybėmis, nėra aišku, kieno neteisėti veiksmai lėmė atsiradusią žalą, o nenustačius priežastinio ryšio, neteisėtų veiksmų apimties ir priežasties, negalima teigti, kad draudėjui kyla civilinė atsakomybė. Tokiu atveju eismo įvykis, dėl kurio reikalaujama išmokėti draudimo išmoką, nelaikytinas draudžiamuoju (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-531-701/2016*). Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad tais atvejais, kai eismo įvykis įvyko kitokiomis aplinkybėmis, nei nurodo jo dalyviai, turi būti vertinama, ar tokie aplinkybių nesutapimai suponuoja Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 96 straipsnio 7 dalyje numatytą pagrindą atleisti draudiką nuo draudimo išmokos mokėjimo.

Draudikas taip pat paaiškino, kad tik pripažinus įvykį draudžiamuoju gali būti sprendžiamas klausimas dėl draudiko pareigos mokėti draudimo išmoką ir šios pareigos apimties. Kadangi nustatyta, jog pareiškėjos nurodyti automobilio *Mercedes Benz E300* sugadinimai (jų dalis) iš tikrųjų atsirado kitomis aplinkybėmis, o nurodytas įvykis nesukėlė žalos, kurią atlyginti prašoma mokant draudimo išmoką, negalima teigti, kad automobilio *Peugeot 307* vairuotojui kyla civilinė atsakomybė, kurios kilimo riziką yra prisiėmęs draudikas. Be to, draudiko teigimu, pareiškėja teikė jam tikrovės neatitinkančius duomenis apie eismo įvykį, ji elgėsi nesąžiningai ir draudikas dėl to prarado galimybę nustatyti, kieno neteisėti veiksmai lėmė atsiradusią žalą.

2020 m. lapkričio 23 d. pareiškėjos automobilį savanoriškuoju transporto priemonių draudimu (KASKO) apdraudęs KASKO draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą išmokėti 4 039,43 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą iš UAB „Amsas“ parengtoje remonto sąmatoje nurodytos remonto kainos su PVM atėmus šalių sudarytoje draudimo sutartyje nustatytą 160 Eur išskaitą. Išmokėjęs draudimo išmoką KASKO draudikas pateikė draudikui subrogacinį reikalavimą dėl žalos (išmokėto draudimo išmokos) atlyginimo.

Lietuvos bankui buvo pateikti duomenys, patvirtinantys, kad draudikas dėl pareiškėjos veiksmų kreipėsi į policiją su prašymu pradėti ikiteisminį tyrimą ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto šeštajame policijos komisariate buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Ikiteisminis tyrimas) pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 22 straipsnio 1 dalį ir 182 straipsnio 1 dalį dėl pasikėsimo įvykdyti sukčiavimą. Atsižvelgdamas į nustatytas aplinkybes ir vykdomo Ikiteisminio tyrimo reikšmingumą nagrinėjant šalių ginčą, Lietuvos bankas 2021 m. sausio 11 d. sprendimu pratęsė vartojimo ginčo nagrinėjimo terminą, o 2021 m. vasario 9 d. sprendimu sustabdė ginčo nagrinėjimą, iki kol Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatyta tvarka bus priimtas ir įsiteisės galutinis sprendimas Ikiteisminiame tyrime.

Gavęs informaciją, kad Ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas, o draudiko skundas dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo buvo išnagrinėtas ir atmestas, Lietuvos bankas 2021 m. kovo 29 d. sprendimu atnaujino ginčo nagrinėjimą.

2021 m. balandžio 14 d. Lietuvos bankas gavo draudiko pranešimą apie priimtą sprendimą atlyginti žalą už automobilio *Mercedes Benz E300* priekinio dešinės pusės sparno sugadinimą. Draudiko vertinimu, būtent ši automobilio dalis, vadovaujantis Išvada, galėjo būti pažeista įvykio metu. Žalą draudikas nurodė apskaičiavęs remdamasis UAB „Amsas“ sąmatoje nurodytais įkainiais ir ji sudaro 251,17 Eur. Draudimo išmoką draudikas nurodė išmokėjęs pareiškėjos automobilio KASKO draudikui, pateikusiam pretenziją dėl žalos atlyginimo. Draudikas taip pat nurodė galintis atlyginti tik tokias pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, kurios būtų patirtos remontuojant apgadintą automobilio sparną. Įvertinus UAB „Amsas“ nurodytą dešinės pusės priekinio sparno remonto mastą, sparno remonto laiko sąnaudas yra 5,6 valandos (5 val. 36 min.) (tokios pačios laiko sąnaudos nurodytos ir draudiko parengtoje

sąmatoje – joje nurodyta sparno remonto darbų kaina). Draudikas nurodė įvertinęs transporto priemonės pristatymo, atsiėmimo ir kitas laiko sąnaudas ir priėmęs sprendimą apmokėti pakaitinio automobilio išlaidas už 3 automobilio nuomos dienas, jos pagal UAB „Amsas“ išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, serija AMS Nr. 00443, yra 84 Eur. Draudimo išmoką draudikas nurodė pervedęs į pareiškėjos banko sąskaitą.

Pareiškėja, atnaujinus ginčo nagrinėjimą, nurodė pageidaujanti, kad draudikas išmokėtų draudimo išmoką, atlyginančią visą KASKO draudiko pritaikytą 160 Eur išskaitą ir visas pakaitinio automobilio remonto išlaidas.

Gavęs draudiko paaiškinimus ir pareiškėjos poziciją dėl nagrinėjamo ginčo, Lietuvos bankas kreipėsi į draudiką su pasiūlymu pakartotinai įvertinti individualias ginčo aplinkybes, susijusias su draudimo išmokos dalies, atlyginančios automobilio sparno apgadinimų remonto išlaidas, mokėjimu ir dar kartą apsvarstyti taikaus susitarimo dėl šios ginčo dalies galimybę. Atsakyme draudikas nurodė sutinkąs išmokėti papildomą 9,57 Eur draudimo išmoką, atlyginančią automobilio sparno, kurio apgadinimai galėjo atsirasti deklaruoto įvykio metu, remonto išlaidas, apskaičiuotas įvertinus KASKO draudiko pritaikytos besąlyginės išskaitos dalį, tenkančią automobilio sparno remonto kainai (tokia KASKO draudiko pritaikytos besąlyginės išskaitos suma teko sparno remontui). Draudikas taip pat pateikė papildomos draudimo išmokos išmokėjimą patvirtinančius dokumentus.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir juos pagrindžiančius dokumentus, konstatuotina, kad šalių ginčas yra kilęs dėl draudimo išmokos, atlyginančios automobilio *Mercedes Benz E300* remonto išlaidų dalį, kuri nebuvo atlyginta dėl KASKO draudiko pritaikytos 160 Eur besąlyginės išskaitos, mokėjimo ir likusios dalies pakaitinio automobilio nuomos išlaidų atlyginimo.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios KASKO draudiko pritaikytą 160 Eur besąlyginę išskaitą

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti

ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoka, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Taigi, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoka, atlyginančią ne bet kokią trečiojo asmens turtui padarytą žalą, o tik tokią, dėl kurios draudimo sutartimi civilinę atsakomybę apsidraudusiam transporto priemonės valdytojui (eismo įvykio kaltininkui) kyla civilinė atsakomybė, t. y. tik tuos, kurie yra susiję su konkrečiu draudžiamuoju įvykiu. Nustatęs, kad eismo įvykio kaltininko arba nukentėjusio trečiojo asmens nurodytos eismo įvykio aplinkybės ir nustatyti turto sugadinimai nesutampa (pagal nustatytas aplinkės atitinkami apgadinimai negalėjo atsirasti), draudikas turi teisę atmesti reikalavimus dėl draudimo išmokos mokėjimo už tokius apgadinimus, atsiradusius ne deklaruojamo įvykio metu.

Prieš priimdamas sprendimą mokėti ar nemokėti draudimo išmokos (visos arba dalies), draudikas turi imtis reikiamų priemonių ir pastangų siekdamas išsiaiškinti įvykio aplinkybes, nustatyti draudžiamą įvykio fakto buvimą (nebuvimą) ir žalos dydį. Prieš priimdamas sprendimą draudikas turi iširti, išsiaiškinti aplinkybes, kurios patvirtintų draudėjo ar apdraustojo civilinės atsakomybės atsiradimą už draudėjo ar apdraustojo veiksmus (veikimą ar neveikimą), atliktus draudimo sutarties galiojimo metu (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-104-403/2021*).

Tokios draudiko pareigos išplaukia ir iš Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2, 3 ir 7 dalių. Vadovaudamasis minėtomis nuostatomis, draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamą įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas, taip pat jis neturi teisės priimti sprendimo dėl išmokos mokėjimo, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo, arba atsisakyti išmokėti išmoka, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Be to, draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoka.

Atsižvelgiant į pirmiau aptartą transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reglamentavimą, nagrinėjamu atveju vertintina, ar draudikas pagrįstai atsiradusiais per 2020 m. birželio 9 d. eismo įvykį laikė tik pareiškėjos automobilio priekinio dešiniojo sparno apgadinimus ir, įvertinęs, kad pareiškėjos žalą, kurią ji nurodė atsiradus per eismo įvykį, atlygino KASKO draudikas, sutiko išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią tik dalį besąlyginės išskaitos (9,57 Eur). Taigi, pirmiausia vertintinas pareiškėjos nurodytų automobilio apgadinimų ryšys su deklaruotu eismo įvykiu, o nustačius apgadinimų, atsiradusių per įvykį ir pagrįstų objektyviais duomenimis, mastą, spręstina dėl mokėtinos draudimo išmokos dydžio.

Vertinant šalių ginčo dėl automobilio apgadinimų, kurie buvo suremontuoti UAB „Amsas“ automobilių remonto dirbtuvėse, aplinkybes, pažymėtina, kad draudikas savo sprendimą atsiradusiu per eismo įvykį laikyti tik pareiškėjos automobilio priekinio dešinės pusės sparno apgadinimą grindė UAB „Impulsana“ eksperto, technikos mokslų daktaro Y. Y. atliktu ekspertiniu tyrimu ir jo pagrindu parengta Išvada.

Lietuvos bankas, įvertinęs Išvados turinį bei atsižvelgdamas į aplinkybę, jog Išvada nėra paneigta jokiais kitais objektyviais bylos duomenimis, neturi pagrindo jos vertinti kritiškai ir ja nesivadovauti. Pažymėtina, kad Išvada yra nuosekli, išsami, joje pateiktos ir įvertintos abiejų automobilių apgadinimų nuotraukos, eismo įvykio kaltininko ir pareiškėjos paaiškinimai apie eismo įvykio aplinkybes, eismo įvykio deklaracija ir joje pateiktas eismo įvykio brėžinys, UAB „Amsas“ sąmatoje užfiksuoti apgadinimai (kurie buvo suremontuoti). Ekspertas taip pat pats apžiūrėjo pareiškėjos automobilį ir nufotografavo jo apgadinimus kartu su masteline liniuote, įvertino užfiksuotų apgadinimų padėtis ir pobūdžius, palygino juos su automobilio *Peugeot 307* nuotraukose su masteline liniuote užfiksuotomis apgadinimų padėtimis, taip pat įvertino abiejų automobilių elementų padėtį ir tai, kurios automobilių dalys galėjo kontaktuoti bei būti apgadintos pagal žinomą eismo įvykio mechanizmą.

Ekspertas, įvertinęs nustatytų skirtingų pareiškėjos automobilio apgadinimų pobūdį, konstatavo, kad didžioji jų dalis atsirado dėl skirtingų priežasčių ir nėra būdingi apgadinimams, kurie atsiranda tokių, kaip nagrinėjamu atveju, susidūrimų metu. Kaip minėta, Išvadoje konstatuota, kad „techniniu požiūriu galėjo įvykti nestiprus liestinis automobilių kontaktas“, kai lėtai judantis automobilis *Peugeot 307* priekiniu dešiniu sparnu ir priekinio buferio apdailos dešiniu šonu slystamai kontaktavo su automobilio *Mercedes Benz E300* priekiniu dešiniu sparnu.

Dėl šio kontakto, anot eksperto, galėjo susidaryti tik minėto sparno šoninėje dalyje užfiksuoti pažeidimai. Vadovaudamasis eksperto tyrimo rezultatais, draudikas priėmė sprendimą per eismo įvykį atsiradusiais laikyti tik pareiškėjos automobilio priekinio dešinės pusės sparno pažeidimus, o Lietuvos bankas, kaip minėta, neturi pagrindo abejoti tokio draudiko sprendimo pagrįstumu. Duomenų, suponuojančių pagrindą abejoti Išvadoje pateiktu vertinimu, byloje nenustatyta.

Atsižvelgiant į tai, kad bylos duomenimis įrodyta pareiškėjos turtui padaryta žala apima tik jos automobilio dešinės pusės priekinio sparno remonto išlaidas, pažymėtina, kad draudikas įgijo pareigą mokėti draudimo išmoką tik už šią žalą, o kitus reikalavimus (susijusius su turtui padaryta žala) turėjo pagrindą laikyti nepagrįstais ir juos atmesti. Įprastai tai reikštų, kad draudikas turėtų išmokėti draudimo išmoką, atitinkančią būtinąsias minėtų apgadinimų remonto išlaidas. Šiuo atveju draudikas apskaičiavo 251,17 Eur būtinųjų išlaidų, reikalingų minėtos dalies remontui, (ši suma yra 1,44 Eur didesnė nei UAB „Amsas“ parengtoje sąmatoje nurodyti sparno remontui reikalingų darbų kaina, todėl laikytina, kad ji yra pakankama automobilio sparno remontui), tačiau, atsižvelgdamas į tai, kad draudimo išmoką pagal pareiškėjos automobilio apgadinimus ir UAB „Amsas“ parengtą sąmatą pareiškėjai yra išmokėjęs KASKO draudikas (ir pateikęs draudikui subrogacinį reikalavimą), šią draudimo išmoką draudikas pervedė KASKO draudikui. Vėliau draudikas papildomą 9,57 Eur draudimo išmoką už sparno remontą išmokėjo tiesiogiai pareiškėjai.

Šių aplinkybių kontekste pažymėtina, kad tiek draudikas, tiek KASKO draudikas žalą pareiškėjos turtui iš esmės apskaičiavo vadovaudamiesi tuo pačiu dokumentu – UAB „Amsas“ 2020 m. liepos 2 d. parengta remonto sąmata, kurioje nustatyta automobilio remonto kaina be PVM – 3 470,60 Eur, o su PVM – 4 119,43 Eur. Manytina, kad, atsižvelgiant į TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 ir 23 dalyse įtvirtintas eismo įvykio bei nukentėjusio asmens turtui padarytos žalos sampratas, Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą bei tai, jog KASKO draudikas išmokėjo draudimo išmoką už apgadinimų, tarp kurių ir sparno apgadinimai, remontą, tačiau pritaikė besąlyginę išskaitą visai draudimo išmokai, draudikas turėjo įvertinti sparno remonto išlaidų dalį visų remonto išlaidų kontekste ir nustatyti sparno remonto išlaidoms tenkančią KASKO draudiko pritaikytos besąlyginės išskaitos dalį.

Kadangi KASKO draudikas išmokėjo 4 039,43 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal UAB „Amsas“ sąmatą ir išrašytą sąskaitą už remonto darbus (4 199,43 Eur) iš jos atėmę besąlyginę išskaitą (160 Eur), sparnui padaryta žala (251,17 Eur) sudarytų 5,98 proc. visos remonto kainos ir atitinkamai tai reikštų, kad draudimo išmokos daliai už sparno remonto išlaidas teko 5,98 proc., arba 9,57 Eur, KASKO draudiko pritaikytos besąlyginės išskaitos. Kadangi KASKO draudikas pritaikytos besąlyginės išskaitos negalima susieti su vienokiais ar kitokiais apgadinimais (ji buvo taikoma visai draudimo išmokai), draudikas turėjo pareigą išmokėti pareiškėjai 9,57 Eur draudimo išmoką, susijusią su sparno apgadinimu, tokia suma ir buvo išmokėta (šią reikalavimo dalį draudikas patenkino ir ginčo dėl jos nebeliko). Taigi, Lietuvos banko vertinimu, būtent tokio dydžio draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos turtui per eismo įvykį padarytą žalą, draudikas turėjo išmokėti pareiškėjai ir draudikas neturi pareigos mokėti draudimo išmokos, atlyginančios visą KASKO draudiko pritaikytą 160 Eur besąlyginę išskaitą.

Likusią minėtų apgadinimų remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką yra išmokėjęs KASKO draudikas, todėl antrą kartą minėti nuostoliai negali būti atlyginti, tai reikštų nepagrįstą pareiškėjos praturtėjimą (tie patys nuostoliai būtų atlyginti du kartus).

Atitinkamai, vadovaujantis tais pačiais argumentais, likusi KASKO draudiko pritaikytos besąlyginės išskaitos dalis laikytina nesusijusia su apgadinimų, atsiradusių per pareiškėjos nurodytą įvykį, remonto išlaidomis, todėl draudikas neturi pareigos mokėti papildomos draudimo išmokos, nesusijusios su per eismo įvykį pareiškėjos turtui padaryta žala.

Dėl pakaitinio automobilio nuomos išlaidų atlyginimo

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. Iš teisės aktų, reglamentuojančių žalos atlyginimo klausimus, nuostatų, teisės doktrinos ir susiklosčiusios teismų praktikos darytina išvada, kad asmeniui atlygintini turtiniai praradimai pasireiškia kaip nuostoliai, jeigu dėl neteisėtų veiksmų jis turi tam tikrų išlaidų ir tuo blogina savo turtinę padėtį. Pažymėtina, kad pagal transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį, kaip nuostolio draudimo sutartį, mokama draudimo išmoka yra

skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 ir 5 dalys). Esant tokiam reglamentavimui specialiajame įstatyme detaliau žalos atlyginimo klausimas turi būti sprendžiamas pagal bendrąsias civilinės atsakomybės normas.

Civilinio kodekso 6.249 straipsnio 1 dalyje, kurioje pateikiama žalos samprata, kaip tiesioginiai nuostoliai, yra įrašytos ir asmens turėtos išlaidos, taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų neteisėtų veiksmų. Nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlygintini nuostoliai, kaip šio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: jos turi būti priverstinės, būtinos ir protingos (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002*). Be to, atsižvelgiant į TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalies nuostatas, svarbu tai, kad atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Lietuvos banko vertinimu, išlaidos pakaitinės transporto priemonės nuomai yra viena iš žalos turtui, kurią draudikas neviršydamas draudimo sumos yra įsipareigojęs atlyginti, rūšių. Vartotojo patirtos pakaitinio automobilio nuomos išlaidos, nustačius jų priežastinį ryšį su eismo įvykiu, taip pat esant kitoms transporto priemonės valdytojo civilinės atsakomybės sąlygoms, turėtų būti priskirtinos prie išlaidų, atlyginamų TPVCAPDĮ nustatyta tvarka. Tačiau, kaip minėta, prašymo išmokėti tokias išlaidas atlyginančią draudimo išmoką pagrįstumas turi būti vertinamas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotų atlygintinų išlaidų požymių (priverstinės, būtinos ir protingos) kontekste. Be to, tokios išlaidos turi būti pagrįstos, t. y. vartotojas turi pateikti duomenis, kad jis buvo sudaręs transporto priemonės nuomos sutartį ir už transporto priemonės nuomą realiai sumokėjo.

Nagrinėjamu atveju tarp šalių nekilo ginčas dėl per didelės pakaitinio automobilio nuomos kainos ar dėl to, kad pakaitinis automobilis pareiškėjai nebuvo reikalingas, tačiau draudikas nesutiko su pakaitinio automobilio nuomos laikotarpiu, už kurį pareiškėja prašė išmokėti nuomos išlaidas atlyginančią draudimo išmoką. Pareiškėja pateikė duomenis, kad pakaitinį automobilį nuomojosi iš automobilio remontą vykdžiusios UAB „Amsas“, nuomos trukmė – 50 dienų, kaina už dieną su PVM – 28 Eur. Iš viso už pakaitinio automobilio nuomą pareiškėja sumokėjo 1 400,01 Eur. Draudikas apskaičiavo ir išmokėjo draudimo išmoką už 3 nuomos dienas, o ne 50, kaip pageidavo pareiškėja. Tokį sprendimą draudikas grindė tuo, jog apgadinimų, kurie laikytini atsiradusiais per 2020 m. birželio 9 d. eismo įvykį, remontui, remiantis draudiko parengta automobilio remonto sąmata, užtenka 5,6 valandos (5 val. 36 min.), be to, nurodė įvertinęs laiką, reikalingą automobiliui pristatyti į remonto dirbtuves ir atsiimti po remonto.

Nenustatęs, kad pareiškėjos automobiliui per deklaruotą įvykį buvo padaryti ne tik dešinės pusės priekinio sparno, bet ir kiti apgadinimai, taip pat nustatęs, kad byloje pateiktos automobilio remonto sąmatos patvirtina draudiko nurodytą sparno remonto trukmę, Lietuvos bankas neturi pagrindo nesutikti su draudiko sprendimu pakaitinio automobilio nuomos išlaidas apskaičiuoti pagal su įvykiu susijusio apgadinimo remonto darbų trukmę, papildomai įvertinus automobilio transportavimo į servisą ir jo pasiėmimo laiką. Kadangi nenustatyta automobilio *Peugeot 307* vairuotojo civilinė atsakomybė už kitą pareiškėjos turtui (automobiliui *Mercedes Benz E300*) padarytą žalą, tai ir iš tokios žalos atsiradusių pakaitinio automobilio nuomos išlaidų atlyginimas nėra susijęs su deklaruotu įvykiu.

Bylos duomenų pagrindu darytina išvada, kad pareiškėjos automobilio priekinio dešinės pusės sparno remontui būtų visiškai užtekę 3 dienų, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią visas pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, laikytinas nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis